

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНИ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. ил по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
2) фран. у алату, на по године
1) фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се поштанском
универзитетом непосредно админис-
трацији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отирањем поштом; а коме је на-
ручије може се претплатити
код г. *Ибра Рамадановића*, кпаж.
црн. агента у Котор а Доњем се
није уредиштво. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку рјеч или за број од пет
цифара по 8 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

— Његово Височанство Књаз Наследник повратио се ономадне из иностранства, и пошао је јучер у јутро на Крушевац, гдје се налази од понедјелника Његово Височанство Господар и Његова Свјетлост Књаз Мирко.

— Г. генерал Јеврем Велимировић, изванредни посланик и опуномоћени министар Краљевине Србије, у понедјелник отпутовао је са Цетиња. У очи његова одласка била је у Двору вечера у његову почаст. При његовом поласку дошао је Њ. С. Књаз Мирко лично да га испрати. Такође су га испратили сви његови пријатељи и поштоватељи, као и велики број народа.

— Царско-руски министар госп. Губастов, и замијеник инглеског министра г. Халевард, инглески консул у Скадру, повратили су се из Дубровника.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ, 29 јануара.

У Аустрији њемачки покрет све то више маха узимље. Видјели смо њемачку одлучност у рајхсрату — управо дивљаштво противу већине, — није се могло рећи словенске, јер је у њој било и Њемаца клерикалних. Али од кад је влада морала рајхсрат затворити, као да се борба Њемаца противу Словена у Аустрији још више заостријала, јер и клерикални Њемци остављају већину и прелазе на страну осталих Њемаца; тако Словени остају чистији. Што ће бити у рајхсрату, кад се сазове ради избора делегата, који би имали са делегатима угарскијема одредити квоте за заједнички буџет, то се не може предвидјети. Али изгледа као да влада у Бечу попустила Њемцима.

У Прагу је полиција била забрањила ђацима великих школа да носе знакове разних пиховијех друштава. Њемачки ђаци имају своја друштва, која имају своје особите капице, дакле им није било слободно носити их. Отуда побуна ђака њемачких не само у Прагу, него по свијем великим школама у Бечу, Грацу, Инсбруку, Брину. Уз ђаке су и професори Њемци. Тако су се обуставила предавања по свијем тијем великим школама!

Тијем поводом прашка „Политик“ пише: „Аустрију називљу земљом невјеројатности: догађаји посљедњих мјесеца доказују да јој тај назив савијем пристоји. Садашњи кабинет је такође једна таква невјеројатност. Је ли се могло помислити двадест и четири уре прије пада Баденија да ће његов министар просвјете Гауч преко в. њи саставити ново министарство? Одиста не. Је ли се могло држати вјеројатно, да ће исход из парламентарне кризе задовољити мањину, која погама гази свако право и закон, а не већину, која брани парламентаризам и устав? Нипошто! Али се не збивају само невјеројатности, него се догодило нешто, што се до час прије држало апсолутно немогуће: букнуо је рат између владе и њемачког ђанства, и победа се влади не осмјехива.“ Довољно је у свезу овај ђачки отпор са он-

ијем покретом њемачкијем, ком на челу стоји заступник Волф, и полемизирајући са министријалнијем „Фремденблатом“, који је опазио, да је тај исти Волф на једном ђачком скупу имао смјелости изустити, да се већ не може мирно гледати, како се универзитети претварају да служе аустријској лис.и, одакле слиједи, да Волф не проповиједа борбу само противу Словена, — „Политик“ овако наставља: „Дакле се тек данас то открива! Да није једина сврха г. Волфа и његове дружине да савлада аустријске Словене, да је то Аустрија, противу које се бори, и даје еванђеље, које он проповиједа, просто велеиздајство, то г. Волф није требало да тек у Лајмерицу каже, то је он и то су његови другови у парламенту више пута објелоданили. Овај г. Волф није само преставник крајњег радикалног правца, он је данас фактични вођа њемачке љевиче у рајхсрату. И то бише имали мјеродавни фактори увидјети и по томе се владати. Не ради се о сузбијању опасности која пријети Њемству, — та опасност постоји само у машти — него да се одбије стварна опасност, која пријети Аустрији.“

Кандидатура грчког Краљевља на мјесто критског гувернера данас је на дневном реду у јевропској журналистици. Бечки министријални „Фремденблат“ констатира да нема сагласја за ову кандидатуру, на наставља: „Нико неће порицати да је положај на Криту рђав. Тврди, да само именовање Принца Ђорђа може станути на пут грчкијем агитацијама, може се супроставити, да би за умирење обје стране критског становништва напменовање којемудраго личности, које су се спомињале прије Принца Ђорђа, за провизорног гувернера, који би само имао увести статут аутономије, по свој прилици више допринио. И кад се то не би у обзир узимало, остаје одлучна напомена, да питање, како би се прије на Криту ред успоставио, по свом значају изостаје далеко натраг иза другог питања, што захтијевају прилике на Балканском полуострву, који припада јевропском континенту. Они кабинети, који сматрају да кандидатура Принца Ђорђа није за препоруку, морају увиђати, да из тако непоуздане акције на вољу Султанову могу опасности произаћи, које су више него ли опасност, које би биле у свези са ненамјеновањем Принца Ђорђа. Нама се чини извјесно, при познатом противљењу Султановом, који у избору гувернера из грчке Краљевске Куће увиђа испуњање грчкијех аспирација на Криту, да се не би могао наговорити без приморања. О средствима и степену тог приморања није се могло него муком до споразума доћи ни за вријеме јерменске сјече, под критским могућности катастрофе у Цариграду, тако да слични споразум ради постављања једног гувернера на Криту још би се теже могао постићи.“ Други орган бечке дипломатије „Политик Кореспонденц“ доноси из Петрограда следећи допис: „Руски владини кругови не поричу оправданости, што је берлински и бечки кабинет забрипут, да би именовање грчког Принца Критскијем гувернером могло у скорој будућности довести оток до анексије с Грчком. Евантуална пак анексија, како мисле у Бечу и Берлину, побудила би у балканскијем др-

жавама завист, изазвала би међу њима конфликти и помутила би тијем политичко обзоре. Али се ипак наглашава у круговима руске владе, да су те конвенције тек могуће или вјеројатне, а жалосни односи на Криту у ствари да постоје, те да се не смију даље тријети. Ако и која друга личност буде постављена за гувернера, агитација Грка на Криту неће престати, да би управо за то — говоре у Петрограду — именовање Принца Ђорђа олакшало велесилама њихов задатак. Разбијели се и ова кандидатура, други ће избор задавати још већијех потешкоћа. За то се у Петрограду надају, да ће противљење избору Принца Ђорђа најпослије престати. Ако се руска влада у томе превари, тад је она, како увијевају, одлучила, да се устегне од сваке иницијативе, што више од сваког судјеловања у овом питању, које се без Русије готово не да ријешити.“ Очевидно на овај допис из Петрограда одговара горње саопштење „Фремденблата.“ А „Пестер Лојд“, познати орган, аустро-угарске владе, говори: „Кутање официоза у Бечу чини нам се да још рјечитије значи, да и Аустро-угарска, као што се друкчије није могло ни очекивати, није увјерени пристани кандидатуре Принца Ђорђа, и да заједничка бечка влада није била ушатава, прије него је предлог учињен из Петрограда. До сад се радило о томе, да се потакне Султан да дотични предлог учини; али на судјеловање у моралном, евентуално материјалном приморавању, које је било потребито, за Султана на тај предлог на његову шлету склонити, наша влада могла се још теже него Њемачка одлучити, јер њезина одговорност за посљеднице, особито колико се узимље у обзир мир на балканском полуострву, јесте много већа, него иједне друге владе.“ При свршетку будапештански владини лист мисли, да избор дефинитивног гувернера на Криту није тако хитан, да би велесиле имале основа да се раздвоје.

Петроградске „Новости“ отворено оптужују бечку и берлинску владу, да оне потичу Султана, да се противи рускоме предлогу, на завршују: „Тако се ствар може свршити разбијањем јевропскога концерта. Русија, Инглеска Француска повратиће себи слободу дјеловања у источном питању у опште, а у критском паносе. Што ће отуда добити Аустро-Угарска и Њемачка — трудно је схватити. Јевропски концерт обезбјеђивао је уздржање мира на истоку. Сада, кад га нестане, ишчезнуће та гаранција мира. Тако политички егојизам двију држава може створити могућност новијех заплета на истоку.“

Што се тиче држава саме Њемачке, мијесу искључени изгледи, да ће попустити. Бар Висмарков лист „Лајп. Нај. Нахрихтен“ вели: „Књаз Висмарк опет прати са највишим интересом висећа питања и најживље саветује, да се ни непосредно не противи кандидатури Принца Ђорђа. Њемачка би морала под свакијем условом у Турској и на азијатском истоку Русијом бити. Сједињене би могле оне своју вољу Јевропи диктирати.“

Најновији број парискога „Нора“ доноси ово саопштење: „Као што смо јучер рекли, отпор Портин противу кандидатуре Принца Ђорђа на мјесто критског гувернера, не може имати никакве важности. Порта, као све владе,

које су принуђене силом прилика да изгубе једну од својијех покрајина, не може примити добровољно ову жртву, која вријеђа њено самољубље; али овај отпор неће у ничему модифицирати неопозивљиву (irrevocable) одлуку Русије и њезинијех пријатеља.“

ГЕНЕРАЛ В. В. САХАРОВ,

новонаименовани начелник руског главног штаба, г. 1872 ступио је у Николајевску Академију генералнога штаба, и тек је свршио течај наука постављен био је у штаб војеног округа петроградског.

За вријеме посљедњег руско-турског рата прешао је границу у кавкаској казачкој дивизији као замијеник начелника штаба исто дивизије. Најприје се нашао при бомбардирању руске позиције код Слободзеје, близу Ђурђева. За учење у полагању мина код Паралона био је награђен орденом св. Ане 3 ст. с мачевима. Капетан Сахаров прешао је Дунав у првом одјелу, а затијем, наодећи се у истом одјелу под начелством генерала Гурка, узимао је видно учење како у покрету овог одјелу преко Балкана, тако у обради Шишке. У зимњем походу иза Балкана Сахаров се находио у одјелу генерала Радецкого, учествујући у свијема сукобима. То његово дјеловање стекло му је орден св. Владимира 4 ст. с мачевима, св. Ане 2 ст. и св. Станислава 2 ст. оба с мачевима, и чин подполковника.

Послије рата био је постављен штабским офицером при заповједништву гвардије и војеног округа петроградског 2 дивизије, управљао је мобилизационим одјелом кавачке војске, служио је у штабу варшавског војеног округа као помоћник штабског начелника, и од г. 1894 вршио је дужност штабског начелника одеског војеног округа.

Г. 1897 био је произведен за генерал лајтнанта.

ЦАР И СУЛТАН.

Под овим насловом доноси је бечки „В. Н. Тагблат“ чланак, који доносимо да се види, како се из Беча гледа на кандидатуру Принца Ђорђа за критског хегемона:

Година је дана равнио прешла како се у Цариграду признало да је стање на Криту рђаво, а тако исто и потреба, да се тамо пошаљу ратни бродови. Читав низ политичких догађаја десио се у току те године дана, било је догађаја, који су за цјелокупну констелацију на копну од великог значаја били. За прилику на Криту ова година изгледа да није имала дјелства; јер вијести које данас отуда стижу слажу се са свим са онима које су отуда стизале прије године дана, дакле ствари се тамо нијесу помакло ни за даку. Кад се тада признало, да је тамошње стање несношљиво, то је оно данас у још већој мјери. Весумље да и код јевропских кабинета постоји увјерење, да се једном критско питање мора крају привести, да Јевропа не може вјечно држати стражу на острву. Сад разумије се стоји још до начина, како да се питање ријени. Великим силама изјавио је султан да пристаје да се Криту да аутономија, али Крићани тиме нијесу задовољни, они хоће још нешто више, а то могу тим лакше захтевати, што до сада озбиљно с ни једно стране није учињен корак да се аутономија на острву уведе. Острво је данас права пустош, хришћани и мухамеданци у равној мјери пустоше и пљачкају, и сем оно мало јевропског земљишта, које држи у рукама јевропска војска, свуда је на острву овладао права анархија. Да се томе стању на пут стане, ријешено је да се приступи избору гувернера. Послије разних фаза избио је сад предлог да се то мјесто повјери грчком Принцу Ђорђу, оном истом краљевом сину, који се прије годину дана кренуо да својој отаџбини присаједини Крит, али који не беше среган да својом стопом ступи на критско острво. Принц Ђорђе има једног моћног заштитника, руског Цара Николау, а руски посланик на Златном Рогу ради сада да прудо-

са том кандидацијом. Руски предлог није до сад нашао опште одобравања влада, а на првом мјесту противу тога предлога изразио се сам Султан, и сад настајава живо, да Русија приволе да свој предлог тргне натраг, па се ради тога обратио и самом руском цару. У Русији се мисли, да је уплив Њемачке био мјеродаван за држање у Илди-Кноску, и кад се е те гачке посматра, онда изгледа, да је наступила борба око превласти у Цариграду. Цар стоји чврсто при кандидацији Принца Ђорђа, Султан одлучно одбија ту кандидацију: ко ће у овој борби побједити, ако Султан не нађе заштите у које велике силе, није тешко погодити.

Тиме што Русија остаје стадна при кандидацији Принца Ђорђа нема још ничега онакога у изгледу. Цар Никола од како је ступио на владу дао је толико доказа о својој мирољубивости, да се ни претпоставити не може, да ће он тежити да с нечим продре, што би и по његовом схватању у стању било да поремети мир. Ова је акција опет у неколико приближила Инглеску Русији, можда лежи у интересу руских прохтеја, да интересе обичу држава на Истоку путем каквог споразума изравна. Устазае султаново свакако је начелно важније природе и неки га кабинети одобравају. Има мјеста на којима се мисли, да је Јевропа могла далеко данас безбрижнија бити, да је кандидација Принца Ђорђа за гувернера Крита прије годину дана изостала била. Прилике су тада са свим дружије биле, интересне супротности нијесу тада биле тако отворене, а прије свега Султан тада није још био пристао на аутономију, до које се дошло било само заједничким заузимањем своје силе. Данас се и Турска боље осјећа него прије рата, којим је Грчка допринијела да се поврати самопоуздање у тој држави. Све то дипломатија има пред очима кад узима у оцјену отпор султанов, разлоге његове, међу којима је најглавнији онај, да ће кандидација Принца Ђорђа имати врло неповољна дјелства на остале Балканске државе. Ово дјелство прије годину дана било би доиста далеко јаче, јер је тада политичка спекулација у Балканским државама, у погледу интересних супротности двије највише заинтересоване силе, још доста слободна била. Посљедице саставља цара Франца Јосифа са царем Николом сузбиле су са свим ту спекулацију, а она споразумна ријеч из Беча и Петрограда на сваки начин да је у Београду и Софији још и данас у своме дјелству. У Бугарској се истина поново ошарјају агитације за Македонију, и изгледа да је земљиште прилично подривено јер Турска упућује прилично количину своје војске на бугарску границу. Али за тешке прилике у Македонији лежи велики гријех и на Турској, јер она ни једну од сада обећаних реформа није извршила.

Источно питање, које до сада није још никак омирало, дошло је опет у свој прави ток. Овом приликом сви су изгледали да на страни Русије стоји Инглеска и Француска, што је то у том један повољан знак, што се са доста приличном поузданошћу може предостанити, да ће се интересне супротности између тих држава на далеком азијском истоку изравнати мирним путем. Под таквим околностима и она вијест, да је Русија добила дозвола, да са својим ратним бродовима, ма које величине, може пролазити кроз Дарданелу и Босфор, неће имати никакве страшне посљедице, па ни тада, ако би се она том дозволом користила да у првом реду своју црноморску флоту пошље у источну Азију.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ЕТНОГРАФИЈА ЦРНЕ ГОРЕ.

I.

Етнографија Црне Горе — то је предмет дугогодишњег рада и труда г. П. Ровинског, и главни и најважнији дио његовог дела, које издаје Царска Академија Наука у Петрограду, и од којег смо објавили у посљедићем броју II тома I дио. У првој књизи изашла је историја и ђеографија Црне Горе, као увод у етнографију; али је и ђеографија са дотичном картом изворна и најбоља радња те врсте.

Писац објашњава у свом предговору, што га је руководило при скупљању материјала и његовом распоређењу у рубрикама, па вели: „Тичући се народа, који је живио искључиво племенским животом, па и данас, силом историје утиснут у облик државног живота, наставаља се дијелити на племена, пуном свијести племенске особености, ми смо били дужни прије свега да се зауставимо на племенском саставу Црне Горе. Ради тога ми смо били дужни по могућству дознати, одакле које племена произаила, бар односно знатнијих група, пошто су са проихођењем у сваки њеке особености карактера и живота; ући у њихову историју, показати им почетак, чему нема мјеста у општој политичкој историји земље. И ако

Таква концесија тешко пак да би остала усамљена. Питање о пролазу кроз Дарданелу не може се једнострано решити, јер је то питање јевропско и то на уговорима основано. Осим тога тешко се може и замислити, да је Султан баш сад такву доволу издао. Цар руски, колико се бар сад зна, није расположен да кандидацију Принца Ђорђа нечим замијени. Положај Султана с тога није најповољнији. Што се Јевропачке све силе врло би радо пристаје на једну кандидацију, којом би се оспротамо поправити стање на Криту. Цар је на сваки начин дошао до тог увијерења да би Принц Ђорђе могао ту задаћу извршити. У томе њега извјештаје владе потпомажу; међутим Султан је са свим противвог увијерења. Са рјешавањем овог питања дипломате имаће још прилично посла.

ИЗ ДАЛМАЦИЈЕ.

У посљедње доба био се стао ширити неки неспоразум међу Србија у Далмацији, и отуда је наступила неизвјестност положаја српске странке према већини хрватској.

Поводом скорашњег отварања далматинског покрајинског сабора у Задру, поред српских заступника ту су се састали и остали српски прваци на братски договор. Ту је био и др. Игњат Бакотић из Сплета, пресједник одбора за установање друштва „Српског Братства.“ Задарски „Српски Глас“ називље г. Бакотића „добри, поштен и искрени дух, који лебди над нашом странком“ па надостава: „Послије истрајног и напорног рада од два дана, др. Бакотић се повратио у Сплет потпуно задовољан.“

„Дубровник“ пак доноси следећи чланак:

Вијести, што су нам стигле ове недеље из Задра, утјешљиве су, колико обзиром на унутрашње стање српске странке, толико обзиром на постанак и становниште клуба српских заступника на покрајинском сабору особито приликом расправе о прорачуну покрајинске школеке закладе.

Сагааност и једнодушност, што се је постигла у Задру на састанку одбора српске странке и пристајање српских заступника уз закључке сједнице споменутог одбора, може бити да на многе српске родољубе у покрајини неће учинити утисак нечега што нијесу очекивали, али говори што су их заступници српске и хрватске народне странке изрекли приликом расправе о прорачуну покрајинске школеке закладе, и ако неће у великој мјери изненадити наше привалнике и читаоце, ипак су знаменити и симптоматични, особито због прилика и положаја у којему се налазе Словени у монархији послије одступања клерикалних Њемаца од њихова пријашњег становишта у питању нарадаба о језицима.

Наши читаоци на другом мјесту листа, у извјештајима из сабора, наћи ће у веома крупнијем потезима описану расправу о прорачуну покрајинске школеке закладе, и признаће заједно с нама, да су српски заступници и као Срби и као Словени говорили и да су испунили наду што је сваки Србин у покрајини у њих полагао. Српски су заступници у праведноме гласу увијерене народне части и угроженога

се штогод у том обзиру може наћи у документима, али се већи дио података наоди у народном предању, које већ почиње блијеђети и замршавати се, услед чега смо сматрали нашим дужности све то покупити и изложити. И тек послије ове преходне радње приступили смо к објекту етнографског проучавања.“

Живот народа изражава се у његовом дјеловању материјалном и моралном. Ту писац уводи и ратовање, овиме образложив: „Ово би било чудновато за сваки други народ, који живи општинским јевропским културним животом, гдје рат представља исјаву случајну и ненормалну, и гдје се води не цијелијем народом, него нарочито за то приуговоренијем органом, војском. Данас и Црна Гора ево има већ 20 година с никим не ратује и излази на пут, којим иду и друге цивилизоване државе; али вас прошли њезин живот, сва њезина историја збила се се под упливом вјечног ратовања, које није била појава случајна и аномална, него је улазило у живот Црногораца и било му занимање, као свако друго, као земљорадња, сточарство или лов. Ратовање је ударило свој печат и на тип Црногораца; под његовим упливом васнистале су се његове врлине и пороци, саставио се вас карактер, у ком ћете многе ствари разумјети и оцијенити тек изучивши његово ратно дјеловање. Рат је имао уплива на његове навике и на поглед на свијет; и у рату се појављује његов народни геније.“

народнога опетанка подигли свој глас против несловенскога устава у владиној школској политици, која иде за тим да петисне и утрне српско име у млађанијем срцима српскога подмлатка. Српски заступници бранећи права српскога народа нијесу застранили и пошли путем владине тенденциозне и шовинистичке политике, која се оснива на жалосном аутогонијуму Хрвата и Срба, те протежирањем привјех на штету дружијех, нада се постићи резултате убитачне и по Србе и по Хрвате. Српски заступници пошли су са становишта праве и једине народне мисли, те извошећи тежбе српскога народа у покрајини, захтевали су да се уз име и језик народа хрватскога не зајавља име и језик народа српскога.

Клуб српских заступника на покрајинском сабору бијаше закључио гласовати против прорачуна покрајинске школеке закладе, и тим јавно и достојанствено просвједовати против данашњој школској политици. Али од заступника Чингрије и Борчића пале су у име народне хрватске странке такве изјаве, које су задњи час побудиле српске заступнике да измијене свој пређашњи закључак и да гласују за прорачун покрајинске школеке закладе. Заступници Чингрија и Борчић признали су тежбе Срба у покрајини и потврдили да је српскоме народу криво учињено, али да те кривице и тежбе не могу никако да падну на народну хрватску странку већ једино на владу, те да је досљедно сасвијем оправдан нападај српскога клуба на покрајинску владу, којој иду у прилог неуслаје и задјевичке између српскога и хрватскога народа у Далмацији. Послије овјех ријечи и позива Борчићева да српска народна странка гласује за прорачун покрајинске школеке закладе, српски заступници, како рекосмо, преиначили свој закључак и одлазаше се позиву народне хрватске странке.

Клуб српских заступника добро је поступио у овоме случају. Ми не ћемо да испитујемо, какове су побуде водиле хрватску народну странку при опцијем изјавама, не ћемо да подижемо завјесу која застире прошлост, ми примамо и сматрамо изјаву Чингрије и Борчића још једном и за задњи пут — како врло добро наглашује наш извјештељ из Задра — искрено и очекујемо да хрватска народна странка српској суверетности изађе на сустрет дјелом, те ће стојити тада њезине лијепе ријечи постати знамените и благодотворно утицати и изван граница наше покрајине. Једнодушном жељи хрватске и српске странке не може се успротивити ни влада, којој — као што рекосмо Чингрија и Борчић — иду само у прилог неуслаје и задјевичке између српскога и хрватскога народа, јер проти вољи и жељи огромне већине народа не може и не смије никоја влада глуха остати, ако су јој збила на срцу интереси наше запуштене покрајине. Борба између Српства и Хрватства одвраћа нашу пажњу од дружијех прелих и животних интереса, те ако ова борба баш мора да траје, настојмо да буде поштена културна утакмица на корист љепше народне, у свакоме случају, заједничко будућности.

Када се сви Њемци земаља заступанијех у царевинском вијећу сложиле у тобожњој обрани њемачкога језика против Славена у опће, а Чеха наносе, тада у овој одачној борби између Њемства и Славенства у Аустрији, и Славенима не преостаје друго већ да тјешће приступе једни другима и да уклањају поводе међусобнијем размирицама, па попут јаке фа-

Али има и мирног живота, који се ивистиктивно подлаже закону, и такав закон у народном животу јесте обичај и обред, којима писац посвећује највећу главу и дијели их на: 1.) религијозне, као божићне обичаје, крсно име и др.; 2) обичаји при главнијем догађајима домаћег живота, као свадба, рођење, погреб и т. д. и 3) обичаји изванкућни и правни као побратимство, давање уточишта, крвна овета, суд и т. д.

У прегледу многог дјеловања народњег долази његово вјеровање и илодови слободне маште и онтроумља. При свршетку се писац зауставља на народњем пјесмама и на језику.

Вас тај материјал подијељен је у два дијела, од којих је први већ пред нама.

Пошто је прозборно о својој радњи, писац нас у свом предговору упознава са етнографијом у опште, која је скоро постала самосталном науком.

Кастрен опредјељава етнографију „као науку о религији, о државној уредби; о нарави и обичајима, начину живота, и становима народа, једном ријечи науком о свему што се односи на њихов унутрашњи и спољашњи живот,“ па завршује: „Етнографија се може сматрати као дио културне историје.“

Са свијем дружије опредјељава је натуралист Гекел: „Етнографија је наука, која опредјељава карактеристичне црте постојанијех, који не вишчезавају, облика човјечијег рода, и која изучава разлику

дланге стану на нут њемачкој насртљивост и објести. И с овога гледишта српски заступници на далматинском сабору урадише добро, што се још једном показаше суверетљивима прима хрватској народној странци, чим доказаше да је српскому народу у његовијем најмучнијем приликама природно пожртвовање и славенска узамјаност.

„НАРОДНА МИСАО.“

Донијели смо објаву дра Бразма Барчића и дра Ф. Поточњака, двају хрватскијех родољуба, да покресу лист „Народна Мисао.“

Тај лист је већ почео излазити у Загребу и у првом броју доноси чланак под насловом: „Што намјеравамо,“ из кога доносимо следећа мјеста:

Велики народносни покрет није ни вас оставио нетакнуте, пробудио је и вас иза сна, у који смо били уљудани, једни робујући отоманској сили, други ненаравно ослободени на запад, који је вјешто на нашу штету своје интересе преко нас проширивао, служећи се у то име сваки могућим средством.

Док је Србин шарком пушком и јатаганом љутим разлагао магле са свог обзора, докле је у Хрвата стао јачати спомен старих дана, кад је живио живот слободна народа, а Словенац — ма и без сваког скоро спомена на самостално доба, осјетио се такођер позиваним, да извојшти наравна своја права. И тако видимо као неко ступњевање у животу тих трију дјелова једнога народа; од Словенца, којег Њемац пуном шаком поконио, преко Хрвата, који је могодио међу прстима њемачким, талијанским и мађарским долазимо до Србина, који је стојетни свој рачун са Турчином прекинуо златном својом слободом.

Ми знадемо јако добро, да су већ стари јако паметно мислили, када су рекли: *salus in natura non datur*, — скока у нарави нема — па знадемо и то, да ни ми нисмо кадри преко ноћи стећи читаву памет, гдје су је стојећа кварила, али је истина, да нама пристоји дужност све и сва подузмати и радити, да избјегнемо погрјешке прошлости, па да у будуће радимо тако, како ћемо створити што више увјета опћевитому нашем заједничком напретку. Ми знадемо јако добро, да није питање о том, колике ћемо ми изравно успјехе долучити, већ колико ће се урадити и изградити, што ће опћу нам заједничку ствар унапредити. Нама је стварати увјете, приправљати етапу и терев за будуће велико доба, а како ће то доба онда изгледати, како ће му име бити, ко ће га оретити — тиме си нека разбијају главу они сретници, који до тога дођу, ми се задовољимо скромном али претешком задањом, да данас у овим жалосним и тешким временима туђинској на језди и туђинском уливу отмено, и спасемо народној нашој будућности рођени наш народни материјал и српски и словенски и хрватски.

И за то полазећи најдубљим и најчвршћим увијерењем од темељне мисли, да смо: Словенци, Хрвати и Срби један исти, јакле јединствени народ, а по том и једна јединствена народност, ми нити ћемо тражити, нити измишљати а нити форсирати једно име, под које да све те три гране

тијех облика и тежи да пронађе узроке или услове тијех облика и њихове разлике.“ Па наставаља: да се по томе етнографија мора сматрати као дио антропологије.

Међутим проф. Петри, задржавајући се на више наведеном опредјељењу Кастрена, опажа: „На жалост етнографија добија све шири значај и тако рећи прогутава сву антропологију.“

Г. Ровински на то сасвијем разложно вели, да је између наука, које се баве човјеком или народом, тешко провести строгу границу. За тим прегледа како још неки учени Њемци опредјељују етнографију, па вели: „Сва ова опредјељења (дефиниције) дају могућност да се разаберемо у питању, какав садржај треба да буде етнографскога проучавања. И по овјем опредјељењима ми држимо, да материјал, који смо ми скупили потпуно снада у област етнографије, и ако се поштогод може одводити атропологији и етнологији, којима је тако сродна етнографија.“

Толико из предговора овога дјела, па ћемо се поздравити да на овом мјесту у следећим бројевима прегледамо само дјело и прикажемо нашијем читаоцима.

једнога стабла, сва три дијела једнога народа сирајемо. Крети се свако и називај овим именовом, којим те одгоје, повеси се њиме, јер већга ти имена поносу народном не знаје нико, али буди уза то и тврдо увјерен, да су и оба друга имена управо тако света, управо тако дична, као што је и ово, којим тебе мајка првом задојила, да ти по том и оба друга имена имаду бити једнако мила и света и благословена. Сва та три имена скупа тек означују један народ, а свако за себе тек је ознака једнога дијела, већга или мањга, једнога и истог народа. Па ако сва три имена значе, један јединствени народ, онда те једно име означује као и друго, на једно имадеш право као и на друго, према једном имадеш дужности као и према другоме.

Патриотизам наш по том нема бити у ексклузивизму, не у том, да се један од другог ограђујемо, већ у том, да створимо више него заједницу, да стваримо јединство. Ми морамо бити проникнути увјерењем, да је само онај Хрват правим и истинитим патриотом, који твори и збори само оно и онако, што и како користи како њему тако и Србину и Словенцу, да је прави и истинити патриота само онај Србин, који је на дјелу и на бесједи такав; да једнако мјери и гађа како себи, тако и Словенцу и Хрвату у корист, а да је такви Словенац само онај, који у народним стварима у сваком раду упире поглед на браћу своју Србе и Хрвате. Један народ и тјело једно, па као што најнезваначнија болест и на најнезваначнијем дијелу тијела врши свој улив и ва читави организам, тако је то и са животом народним.

Једном народу једне су и тежње, па ми и нећемо да један у правим и правним тежњама другог гледа било какве опреке тежњама својима, што више — покаже ли се каква опрека, ми ћемо настојати, да је изгладимо у корист праве и битне народне тежње. Истина је жалбоже, да ће тих опрека — и много бити, јер у нас толико тога имаде, што нас од правне наше народне стазе одвађа, али уз опрез и добру те одлучну вољу и тим неприликама биће се могуће постепено и устрајно отимати и — коначно отети.

Ојачав у себи те сузбив туђинску најезду и отресав се свакога њезина утјецја политичкога, господарственога, културнога и социјалнога, удовољимо својој задаћи и кано прави Славени, јер ћемо на тај начин славенској обитељи, дакле и словенској будућности спасити наравне њезине елементе. У великом свјетском животу ми живимо кано грана велике славенске обитељи, која — како сви знаци показују на најсигурнијем је путу, да елементом својим — паразито славенским — утјече у живот свијета, обиљежујући га својим посебним ознакама и својствима. Па и ако то данас бива само по најјачем и најмоћнијем представнику велике те наше обитељи, западно-сјеверна наша браћа у овој монархији, заквачена у контакт са германским Годијатом долажују, да су дорасли водити борбу са силам, која нас је лукаво израбљивала и поругљиво уврштала у инфериорну расу, па да су и они на путу да закораче путем великога свога брата.

Народна Мисао са својом задаћом, да јача и уједињује, биће вјесник мира и љубави у народу, али ће и бичем праведнога гњева и срцбе бичевати оне, било домаће било туђе раднике на јавном пољу, који својим радом буд сиречавају и одоцњују, буд уништују народни наш живот.

Рођена чистом љубави према једном народу трију имена — хрватскога српскога и словенскога, трију вјера — православне, католичке и мухамеданске — Народна Мисао само наставља рад, започет истогиме годишњак, изданим прошле године те је и окупила око себе исто оне сатруднике који су годишњак у свијет опремили.

Што се одавна жељело и изгледало ево се остварило. Ево познати родољуби хрватски развише заставу чисто народносно, под којом уз Хрвате имају мјеста и Срби и Словенци. Ми смо увјерени да ће сви прави Срби радосно дочекати „Народну Мисао“, али то није доста; њу треба као своје мезимиче његовати и подржавати, да ухвати корјена, да може одољети олуји, која ће се противу ње подићи.

ДОПИСИ

(И. Ј. В.) Петроград, 14 јануара. (Допис „Гласа Црногорца“) Први пут смо овђе славили Савин-дан како треба. Све до сада руско свештество заборављало је, да и Црногорци су Срби. Вада су досада спомињали при богослужењу само српског Краља и српског Митрополита а никад Књаза Николу и Митрополита Митрофану. Данас се је скупило у Саборној

Казанској Цркви много народа не само Срби и Црногорац али и много Руса. Наша браћа Руси све боље стади опет љубити Србе, за које су били тако поношени у вријеме херцеговачког устанка, за генерала Черњајева. Црква се сва напуњала. У глави Срба био је генерал Сава Груић, познати српски патриота и популарни не само у Србији али и у Русији, гдје га почитују у свима овђешњима круговима исто као Пашића или Ристића. Около њега је било много српских официра, омладине и много дама. Дошли су генерали: Игнатиев, Комаров, Овсјани, кн. Долгоруки и м. д. као помоћник оберпрокурора св. Синода В. К. Саблер, члани слав. друштва Аристов, Нарикшич и много официра генералног штаба. Свештество се је молило за Цара Николу II. Краља Александра и Књаза Николу I Црногорског, као и за митрополите Палладија, Михаила Српског и Митрофану Црногорског, што је произвело дубоки утисак на многочислено скупљени народ, који је међу собом дјелио српски колач. Послије богослужења скупило се много гости у српско посланство, да честитају велики српски дан посланику и представнику овђе српског народа генералу Груићу, који је примао душевно ове честитке, међу тим, када је јачко пјевачко друштво пропјело химну св. Саве, и „Боже Царја Храни“, „Српску химну“ и „Онамо онамо“, што је било праћено са великим одушевљењем и што се морало неколико понаврати. Г. Груић је благодарио гостима и свечаноме друштву и проговорио је неколико душевних, искрених ријечи о великом значају св. Саве у српском народу и за прошлост као и за будућност, када ујединитељна мисао православља и српства сваки дан постаје више потребна за српски народ. Сви гости су били очаравани братским словом великога патриота — генерала — дипломата, тако да су сви једногласно викнули: „Живео Сава Груић!“

Послије тога интересног интермезо гости су били позвати на богату закуску при којој су се произносила одушевљена здравље за Краља Александра, Цара Николу, Књаза Николу генерала Груића и вас српски и руски народ! На уједињење Српства и Словенства.

Пријатељска бесједи продужила се до самога вечера када се многочислена публика разишла у дијелом воспоминању тако лијепом и душевно проведеном дану св. Саве у српском посланству у Петрограду.

ПОДГОРИЦА, 27 јануара 1898.

Данас навршују се 19 година од кад је Зету сунце слободе огријало. Ова варош као средините Зете уврстила је данашњи дан као друге светковине, између којих данашњу сматра нешто особито као у срцу у ње Зете. Сретни се сматрамо што су при данашњем нашем весељу присуствовали министар војни г. Војвода Пљенац и г. да официри стојеће војске, те с тога немогах пропустити, а да не изнесем ову радост Српству на видико.

Јучер на 26 наша варош одиште се живо опремају, окити се заставама украси се освјетљењем, народ весео у радости плива. Јутрос чим звона огласише свету литургију, народ у свечаном одјелу хита да принесе топле молитве свемогућему Богу, за свога Ослободиоца, милог му Господара. Чиновништво окупило се у кућу код окр. кап. г. М. Цаквића, с којим се упуту и први; за њима дивна млада официра — и подофицира стојеће војске, а на челу њих бјеше министар војни г. В. Пљенац, весео окружен младим официрима, поноси се шњима. Свету литургију одслужили су два млада свештеника који је зетска колушевка одишала Крето Поповић из Ђешкопоља и Војни протоз Поповић из Подгорице; после литургије било је ба годарење за дуг живот и здравље нашег Узвишеног Господара Књаза Николу, ослободиоца Зете, и његовог владајућег дома.

По свршетку благодарења пред црквом г. Војвода Пљенац честита свијема данашњи дан, а особито Подгоричанима данашње ослобођење. Могло се виђети на лицу овога народа, како осјећа као да се на ови дан препородио. Затим смо пошлани код окр. кап. г. М. Цаквића, оклен је г. М. Цаквић од стране народа честитао Његовом Височанству нашем Господару на Крушевач депешном данашњи дан; после тога обредили смо се чашицама гдје су многе патриотске здравце изговорене. Оголен се прошло кроз Миркову варош, на челу народа г. В. Пљенац, официрски кор стојеће војске, окр. кап. г. М. Цаквић с чиновништвом и много другог народа, право у кап. А. Нензића, кап. Крета Даниновића, офици. Сава Шестића и подкоманд. Тома Радичевића, гдје се опет било и наздрављало.

Пошто смо изредили честитања горњим домањима, из велике благодарности према Г. В. Пљенцу поћемо и у стан код њега, те се и ту провеселисмо. Многе значајне здравце попраћене су пјесмама и пуцњавом из ревервера. Г. В. Пљенац пио је у здравље нашег Господара Ослободиоца Зете; кап. А. Не-

незић за здравље П. В. Књазу Престолонаследнику и стојећој војсци; Ст. Рачковић за здравље П. С. Књазу Мирку великом војводи Зетском; кап. Кр. Даниновић за здравље Књазу Петру великом војводи Захумском; Ст. Лукачевић Њезин. Височ. Књазињи Милени. Мајки Црногорској; Г. Бр. Јово Мартиновић оружју Црногорском и стојећој војсци да их прати она срећа која је пратила Црногорце по сједњих ратова; Г. ком. Гигоје Лукић ком. стојеће војске Г. Јанку Вукотићу и официрима; а Г. ком. Јанко Вукотић наздрављује Г. В. Пљенцу као своме Министру за дуги живот, а послје ове здравце наздрављује Зећанима и народу Подгоричком. Ове здравце Г. Јанка Вукотића примљене су од стране народа са особитом захвалношћу, које су попраћене са „живео Књаз Ослободио!“

Ову вечер приредили су Г. учитељи забаву у просторијама основне школе.

Свршетком 20 годишње ослобођења Зете, а то ће бити ако Богда идуће 1899 год. овадњи народ намјерава на тај дан учинит велику свечаност.

Приеутни Зећанин.

Ријека Црнојевића, 28. Јануара 1898. Овијех је дана наша варош на и дијело окруже претријело један по себе знатан губитак, губећи једнога од врених чланова у лицу г. др. Атанасија Саламброса, којег кобни зуб смртног косе 22 тек. истреже из нашег круга у 68-мој год. поштеног и угледног живота, а послје 7 дана тешког боловања, оставивши након себе у фамилијарном кругу тек тужу супругу.

Покојни др. Саламброс 15 јануара осјећао се је поред низа година савршено здрав, не осјећајући баш ни најмањег бола што не се вели ни у петној жили. Тога дана у 5 сати послје подне у Мићића кафани путем кобне недаће трепутно га згоди кап по дијевој страни, одакле су га његови знанци и пријатељи одијели кући.

На глас устрјељеног удара, са Цетиња су похитала оба му зета г. Дреч и Јерговић са г. др. Маријем, да му пруже лекарске помоћи, али узаман; јер сви лекарски покушаји и сав неуморни рад око болесника остане неуспјешни, јер смрт, тај кобни спиритер човјеканства, не пије старца поштејети, и добри доктор 22 овог непушта поштеном души, и за навијек удвијели вјерног друга — супругу, оба зета и шћерку Јефтелију.

На глас његове смрти стигоме удвијеленој фамилији са свију страна много бројне телеграфске сажалнице, а међу првијема била је она од П. Св. Књаза Мирка, који је и за вријеме болести заједно са Својим Узвишеном Оцем, Његовим Височанством Господаром, чеће се милостиво распитивао о стању тешког болесника.

У исто вријеме похитало је и цијело наше грађанство као и околни сељаци Цеклинског племена, да омиљеном старцу доктору посједељу пошту одаду, а тужној му супруги изразе своје дубоко тужом тронуту душевно саучешће.

Сјутри дан 23 истог био је покојников погреб, а спровод се је развијао овим редом:

Напријед су ишли ђаци два г. старца разреда овадњаше школе на челу својих наставника, један од ученика ишао је напријед носећи велики мртвачки крст, за овим су ишла остала 3 уноредно носећи вијенац, који покојнику пољски његов пријатељ Павло А. Ровински, а за њима друга 2, носећи два велика свијетљака са црним коренама, а за овима је ишао уноредо остали број ученика, за ученицима су ишла у одјејању 2 свештеника г. Јовићевић и Ђурашковић, а за њима су покојникови пријатељи носили мртвачку скрињу, уз велико саучешће многобројног народа обокет пола, са Цетиња, Ријеке и Цеклина. Мртвачки марш ступао је коротним знацима, а ђаци, свештениство и учитељи цијелим путем су певали потано мртвачко „Свјати Боже“, што је устројувало жалост.

Док је спровод прешао преко вароши, све бутиге, куће и гостинице биле су позатваране, а цијело грађанство мадо и велико, мушко и женско изашло је да оплаче и пошрати свога омиљеног доктора.

Пред саборном црквом св. Николе на Ободу учињен је мали помен, затим су покојникови смртни остаци одишени јетим редом у омиљеном гробљу код храма св. Атанасија, где је свештениство држало опјело. Иза тога тачно у подне сахрањен је био до своје драге шћере Марије Дреч. Ту је био најдирљивији момент жалосног расанка покојникове супруге и шћере му јединице, а тај је тужни расанак учинио јаки утисак на присутне.

Покојни др. Саламброс родио се у Лариси у Тесалији год. 1830, цегујући се у домаћем кругу, гдје је и свршио приправне (основне) науке, а стручно медицинско образовање свршио је у Атини и Цариграду.

По свршетку медицинских наука ступио је у турску војничку службу и као такав учествовао је у кримском рату 1852 године. Доцније му бјеше као стручњаку повјерена и лекарска служба, па у том звању како се војске усљед ратних вој-

ничких операција кретале, тако је и он по обвези службе са својим одјељењем промијенио скоро сва важнија мјеста у турској царевини. А год. 1862 учествовао је у том црногорско-турском рату и долазио је са својим одјељењем до на Шинђон као војни лекар.

Год. 1867 ожени се у Скадру, и већ од тада почиње његов јавни рад и познанство са комшилуком Црно Гору. На скоро послје женидбе по потреби службе буде премјештен из Скадра у Подгорицу, затим у Служ, а послје опет по ново повраћен у Подгорицу, па из Подгорице у Бар. А приликом црногорско-турског рата и Сулејман-пашиног поласка на Бугарску, остави у Бару жену и двије сасвим луде и аејаке шћери Марију и Јефтелију, на аманет мјесном свештенику г. Саву Поповићу, и већ тамо је учествовао у свим ратним окрпајима. Послије свога поласка у Бугарску, није могао о себи својој фамилији никаквога гласа дати, као ни фамилија њему, те тако су обије стране растројено живећи, губиле наду будућности. За вријеме Барске обсаде, његова је фамилија подносила очајничке ударе у обсади, а послје барског пада под ејенку црногорског окриља, фамилија му пође у Корчулу, а скоро иза тога врати се и сам доктор у Скадру, где преко својих пријатеља сазна за своју фамилију и шћером се састави и у Скадру као војнички лекар настани. А пошто се Подгорица премаде и постаде саставни дио црногорског државе, бјеше покојник позван из Скадра и именован за државног лекара у Подгорици, где се је бавио скоро 3 године. За тим будо по потреби службе премјештен на Ријеку Црнојевића где је и остао сталан до посједегг часа.

Год. 1894 обзиром на дуги низ година буде постављен у пензију, а од стране Његовог Височанства за усрдно владање и лекарску способност буде награђен и одликован IV степеном Данилова реда.

Покојни др. Саламброс био је човјек ријетког карактера, а својим поштењем свакоме је давао сигурно јемство. Живећи у љубави са својим суграђанима, био је удостојен од њих избором за пресједника мјесно читавнице. Често је пута новчаном помоћи прискочио оуднишцима, а поштена човјека је од срца волио, а Црну Гору од живота је више љубио, али ни свој родни завичај није нигда заборављао. Судбина Ларисе и свега Тесалијског народа на старог срце јако тишћаше и њихову зду судбину непрестано дању и ноћу оплакиваше, те тијем свакоме даваше примјер отачаствољубља.

А кад се је раагласило, да ће критски остров и народ гласом водешила у дио среће донасти Грчком хегемонству, осјећао се је као да је у рајском предграђу. За све вријеме ратног окршаја грчко-турског прошле године за ослобођење Крита, вада кад сам га као пријатељ ушитао што о томе, чоу се најдубље удисај и похват из његових патриотских груди, а често пута и готово свагда преко сиједих му трепавица кауло би по неколико вреде сузице готово крваве.

Бог да прости старог нам доктора и лака му Црногорска земља коју је ватрено љубио и у којој му би суђено вјечно починиути, а међу нама нека му је ажечно успомена.

У. М. С.

Њижевност, умјетност и просвјета.

(Темпо Чурушке црве.) У Чуругу, у Бачкој подигнута је, како вели „Вјесник Српске Цркве“ црква за данас највећа у Српству, украшена иконама живописца Ђорђа Кретића. Чурушка општина позвала је другог нашег живописца Марка Мурата, да као вјештак и стручњак оцијени рад г. Кретића, и његов извјештај гласи:

„Позван од православне црквене општине чурушке, да стручњачки прегледам и оцијеним слику на иконостасу чурушке цркве, које је израдио господин професор Ђорђе Кретић, академски сликар из Биограда, част ми је изрећи мишљење што слиједи. —

Одавна ми је био познат г. Кретић као прави умјетник, као један од првих наших колориста, сликара у ужем смислу ријечи, и овај његов рад не само да ме је утврдио у моме мишљењу о умјетничкој способности, него ми је још то мишљење и повећао.

Овај посао г. Кретића носи на себи сва обиљсја, да је рад мајстора, Богом надахнутог умјетника. —

Смјелост колорита, која нијдје не прелази у претјераност, тако дивно контрастује са дубоком тајанственом интонацијом која влада у цијеломе раду. — Овај контраст умјетник је просто виртуозно извео. — Та лијепа интонација провлачи се и кроз цио рад, који нас својом цјелином у различити задивљава. — Јер доста ту има много различитости; од хладне тамне тамнице до најтоплијег црвенила на сунчаноме задаску има ту још много других градуација у тону и боји (као оне врхунарне, која пробјаја кроз облаке, до хладнога сутона и т. д.) које би у мало мање вјештаке забуниле, а г.

Крстић не само што их је лијепо ријешено него изгледа да је баш оно што је тешко тражио, да вам се покаже оним вјештаком који јесте. —

Оволико о цјеливи, која нам се и из даљег гледајући слике приказива. Кад се пак приближимо, те станемо да једну по једну икону прегледамо, онда тек настаје особито уживање за нас. —

Код г. Крстића и најситнија је слика велика: стилном, схваћањем. — Он све види и ради као прави уметник, нема код њега ништа ситна, дјетињаста; и док би когод на примјер губио се у пребрајању путаца и златних везова на одијелу светога Краља Дечанскога, г. Крстић као прави вјештак и велики сликар са мало детаља, дубоким уметничким осјећајем и правом руком сликара обраћа нашу пажњу на оно што треба, ставља нам пред очи слику која поводи душу божанственим неким говором дјела, којим би се сваки уметник могао подићи.

А смјело замислимо и управ великим стилном сликани лик Св. Павла, коме ништа не смета озбиљно, стилистички компонована икона Спаситељова, а понадан му је тако исто бојом риједак Св. Петар, пак ликови Богорадице, Св. Николе, Јована Златоуста, благи лик српскога просветитеља, слике Св. Петке и Мајке Авгелине, са својом отмијеном интонацијом и т. д., опчаравају нас великом композицијом и познатом нам вјештином израде. —

Та уметникова вјештина није ни мало мања у већим композицијама, које су на овоме иконостају. —

Погледајмо само највећу слику Васкрсење Христово, на за њом Преображење, која и ако просгором мања, великом стилу и zgodним груповањем, рекао бих да јој ни мало не изостаје. —

Имећу обимом малих а садржином доста великих слика спада и Тајна вечера, гдје је овај тако познати предмет, тако новом вјештином схваћен и представљен.

О техници г. Крстићевој било би излишно говорити кад је већ казано, да је он извршио наш колориста, јер се колориста без здраве технике не да ни замислити. — Него опет смјем казати, да је мало вјештака, који би се могли похвалити техником г. Крстића; она је код њега сигурна, јака, разборита, промишљена. —

Проматрајући ове слике сваку на по се, морао сам се дивити свјески духа који их је створио. Њу налазимо у снажном колориту који ни гдје не малакше, у композицији која је увијек лака, нова, велика. — Нека младост, неки здрав уметнички дух вије кроз цијели рад. Ја сам провео неко вријеме у правом уметничком уживању пред овим иконостајем. —

Г. професор Ђорђе Крстић, може доиста да се поноси овим радом, а с њим и српско православно општина у Чуругу, која је, наручујући г. Крстићу овај иконостај, дјелом показала, да јој српска вјештина на срцу лежи, а за себо стекла уметнички споменик доиста првога реда. —

Поред ове стручне оцјене Крстићева рада, извјештај комисије, одређене од стране епарх. конзисторије бачке о прогледу икона Крстићевих за Чурушкуну цркву гласи:

„Пошто су конзисторијални изасланици ушито иконе на лицу мјеста својом прегледали и тог приликом нашли да нема не само никаквих вјерских погрешака, но су примјетили и то, да је и свака икона старогипно српскога православља обогаћена тако, да може послужити и на украс тако рећи највеће православне цркве у Српству и на сазидање побожности православних Срба у Чуругу и т. д.“ — У тој комисији били су: Јован Борота с. р. окр. протопрезвитер ет. бечејски, Милош М. Папић с. р. окр. прота жабаљски, Ђура Страјић с. р. сист. парох помоћник.

(Српска Књижевна Задруга) издала је шесто коло књига, у ком су:

Живот Архимандрита Герасима Зелића, свеска I, за штампу приредио Пера П. Ђорђевић. Цијена 2 динара.

Босанцице, кратко приче из Сарајева, испричао Мита Живковић. Цијена 2 динара.

Горски Цар, роман, написао Светозар П. Ранковић. Цијена 3 динара.

Бијесни Роландо, сјевао Лодовико Ариосто, преијевао Драгиша Станојевић, свеска трећа, с напоменама и ријечником. Цијена 3 динара.

Бијесни Роландо, сјевао Лодовико Ариосто, преијевао Драгиша Станојевић, свеска четврта, с напоменама, ријечником и поговором. Цијена 3 динара.

Историја Карла XII. од Волтера, превео Стојан Пиваковић. Цијена 3 динара.

Подземне воде, издани, извори, бунари, терме и минералне воде, написао др. Светозар Радновић, са 40 слика. Цијена 2 динара.

Завјет, драмат у 4 чина, написао Симо Матавуџ. Цијена 2 динара.

У овом колу је довршен Ариостов Бијесни Роландо, у преводу Драгише Станојевића. Ми се дивимо труду и усјеху овога прерадоца, који је показао дјелом колико се може кад се хоће. Његов труд и поговор му изазваће ону пажњу намења књижевнога свијета.

Имали бисмо само да примјетимо управу Књижевне Задруге, да би боље било, да дјела као „Живот Арх. Герасима Зелића,“ у једној књизи издаје, јер су прекидања и наставака досадни и у нашијем књижевнијем листовима.

(Књижевни оглас.) Италијанска књижевност забиљежила је златнијем словима име Уга Фоскола. Велики му ум и велика душа дали су италијанској књижевности неколико изврних дјела. Међу овима прво мјесто заузима:

ПОШЉЕДЊА ПИСМА ЈАКОВА ОРТИСА

Најизвршнији италијански списатељи најбољи суд дадоше о овом ремек-дјелу.

Пошто га до данас нико још не преведе, а право је да га и српски народ прочита и проучи, то сам га ја превео и штампани већ предао.

Пошто је књига забавна и поучна уједно за свакога, а пошто се у њој особито истиче право домољубље, то сам свој пријевод посветио српској омладини, да се њом забавља и одушевљава.

Књига изиђеће од 8—9. табака и осим пријевода имаће оширан предговор о самоме дјелу и о његовом ауктору уз многе своје примједбе за боље објашњење.

Књига ће изаћи најдаље до Ђурђевдана ове године а цијена јој је само 70 новчића.

За свако 10. претплатника дајем скупљачу једну књигу на дар, а књижарима обични рабат.

Ко ми новац до рока пошље примиће књигу без трошка, иначе платиће дотичну поштарину а књига ће му се послати поштанским подухећем (per Nachnahme).

Молим све своје старе и нове пријатеље и познанике, да се својски заузму око скупљања претплатника и да ми пошаљу што прије списак уз дотични новац, на чему ћу им до гроба захваљан бити.

Умољавају се српски и хрватски листови да изводе овај оглас донијети или у изватуку или у цјелини.

У Нишпићу, на Савин-дан 1898.

Стево В. Врчевић
Секретар Окружног Суда.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Лијечење богиња (краса) црвеном свјетлошћу.) Даровити дански професор и научњак др. Финсен пронашао је неуморним и наметљивим радом и огледима да се живе ране и богиње (красе) најусјешније, најбрже и најбоље лијече сунчаном и електричном свјетлошћу тако, кад се из ње излучи бијела свјетлост. Др. Финсен постизава то врло лако хигијенским путем. Застру се прозоре и омотају лампе црвеним тканинама, те сунчана или електрична свјетлост, која кроз њих пролази, добије црвену боју, надајући на болесникове ране, красе, те благотворно дјелује на њих. Ако се нема при руци црвена тканина, може се узети црвена артија, папир, па с њом застри прозори и лампо, те се тако постизава исто што и са црвеном тканином.

На ову мисао дошао је др. Финсен кад је почео размишљати за што богиње највише излазе по лицу и рукама? Одговор није могао бити други, но да туда највише излазе за то, што су ти дијелови тијела откривени обичној сунчаној свјетлости, која дјелује да се ране и красе што јаче развијају и гноје. А кад је своје болеснике, међу којима је било и таквих којима никад не бјеху навртане (цијепљење, кадамљење) богиње, почео лијечити у црвеним собама, богиње су престајале развијати се, нијесу се гнојиле, него су брзо насушивале и несталих их је, да су му болесници послије деветодневног лијечења били потпуно здрави и невагрђени по лицу, као што то обично бива.

Медицинска школа у Коненхагену и други учени свијет признали су проналазак Финсенов као велику тековану науку за лијечење људства, и Финсен ће заједно са Пастером и Ценером доћи у ред највећих добротвора рода људског.

Др. Финсен сада чини огледе да лијечи малокрвност и друге болести сунчаном зрацима, али учени копенхагенски свијет није овоме још исказао своје мишљење.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 30 јануара.

ПРОСЛАВА ТРИДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ

ЦЕТИЊСКЕ ЧИТАОНИЦЕ

Четвртог фебруара Цетињска Читаоница навршује, у име Божије, тридесет година свога опстанка, те је економно уједињено друштво Читаонице и „Горског Вијенца“ једногласно одредило, да се тај период њеног просвјетног живота што достојније прослави. Дан прославе бити ће 8-ог фебруара. У очи овог дана друштва ће давати преставу са играчком. Сјутра-дан, у неђељу, држаће се у Влашкој цркви благодарње за здравље Високог Покровитеља Читаонице Њ. С. Књаза Мирка и друштвеног корпуса, иза чега ће шљедовати парастос за упокој умрлијех пресједника и чланова исте Читаонице. Из цркве друштва ће отићи корпоративно са свештенством у Читаоницу, у „Зетском Дому“, гдје ће се осветити водица. По свршетку поменутијех црквенијех обреда држаће се говор о поставку, развитку и значају Читаонице. У вече истог дана спремиће се баквет, чим ће се завршит прослава. —

У П Р А В А
Цетињске Читаонице
и
„Горског Вијенца“

— Из Оциња јављају нам:

Његово Високопросвештенство Митрополит Хаџи Савва Косановић и ове године — као вазда — приликом Савиндана, изволио је обдарити најсиромашније са 30 фиор. у новцу, а најбоље ученике ове школе са 25 комада књига „Књижевне Задруге.“

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

БЕЧ, 25 јануара. — „Полит. Кор.“ доноси из Атине, да је пут Припца Ђорђа у Копенгаген, Петроград и Париз одложен.

РИМ, 25 јануара. — Камара је примила предлог снижења царине на жито и брашно са 108 против 37 гласова.

БЕРЛИН, 25 јануара. — „Волф-биро“ доноси из Софије, да се званично потврђује, да је влада предала Порти енергичну ноту односно последњијех догађаја у Македонији. Владини кругови у Софији држе да могу рачунати на помоћ инострану.

ЦАРИГРАД, 26 јануара. — Марков је добио одговор, да су скопљански валија и све покрајинске власти одговорни за последње догађаје. Сви под сумњом уапшени биће пуштени на слободу. Војнички суд састављен у Цариграду биће послан у Скопље, гдје ће почети истрага у уторник. Султан гарантира да ће процес бити правилан. Бугарска тражи још да се уклони кајмакам. У последњој удјеници Султан је изјавио Калици, да је кандидатура Принца Ђорђа апсолутно немогућа.

ПАРИЗ, 27 јануара. При расправи иностраног буџета Ханого је у Камари изјавио, да Француска подржава кандидатура Принца Ђорђа. Француска тежи да оствари аутономију Крита и допринесе уздржању јевропског концерта. Мелин потврђује Алијанци руско француску, која је дјело дугог пријатељства и трајнијех дубокијех осјећаја. Живо аплаудирање. Отпочела је судска расправа против Золе.

БЕРЛИН, 28 јануара. — При расправи иностраног буџета, односно Крита Билон је изјавио, да Њемачка нема другог интереса него да Крит не постане запљива искра. Њемачка се неће пустити у компликације због Крита. Ако се Турска сложи са осталијем велесилама у кандидатури Принца Ђорђа, Њемачка неће имати ништа

противу тога. Ако се појави неспоразум, Њемачка ће стати далеко. С тога се Њемачка не ставља у противујечју са Русијом, с којом је спојена традијама и важнијем политичкијем интересима.

ЛОНДОН, 28 јануара. — Парламент је отворен. Престони говор наглашује пријатељске односе са иностранством. Влада се нада, да ће се брзо надвладати потешкоће односно Крита. Говор објављује склапање уговора пријатељства и трговине са Абисинијом.

ЦАРИГРАД, 28 јануара. — Говори се да је Зиновјев био упућен да повуче натраг (?) кандидатуру Принца Ђорђа.

ЛОНДОН, 29 јануара. — Сализбери је изјавио у горњој кући, да влада подржава кандидатуру Принца Ђорђа, предложену Русијом, јер се тако може прекратити жалосни положај на Криту.

ЦАРИГРАД, 29 јануара. — Говори се да је Зиновјев био упућен, повлачећи натраг кандидатуру Принца Ђорђа, да моли Султана да он сам предложи иностраног поданика за кандидата. (?)

ПЕТРОГРАД, 29 јануара. — Муравјев, министар иностранијех дјела болује од лаке грознице.

ПЕТРОГРАД, 30 јануара. — Муравјев лежи болестан од грознице, али иде на боље.

О Б Ј А В А.

Нико Станков Парача из Његуша, отишао је назад 12 година у Цариград; има три године јављао се је својима из Јерусалима, одакле је неђе отишао без да се зна куд. Будући да његова мајка ништа о њему сазнати не може, то се умољава сваки онај, који би што о поменутом Нику знавао, да би доставио

КАНЦ. МИН. ИНОС. ДЈЕЛА.

Цетиње, 17 јануара 1898 г.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

У великој нашој жалости за ненадним губитком нашег милог и незаборавног сунруга, односно оца, ђеда и таста

ДР. АТАНАСИЈА САЛАМБРОСА,

стигла су нам из унутрашњости и са стране многобројна брзојавна и писмена саучења, која су за нас веома утјешљива и на којијема свијема и сваком појединцу од свег срца најоданије благодаримо.

Исто тако благодаримо поштованом мјесном грађанству и нашим милим пријатељима са Цетиња, који су у овако великом броју похитали, да испрате покојника до његове вјечне куће.

Ријока, 28. Јануара 1898.

Ожалосћени:

Христина, сунруга; Ефалија, кћи; Иво, Марија, Ана, унучад; Јово Дреч и Филип Јерговић, зетови.

О Г Л А С И

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato
non dovrebbe mancare
a nessuna mensa.

Zadar

(Dalmacija)

(87—87)

Zadar

(Dalmacija)